

LABORE ET ZELO

ТРАНСФОРМАЦІЯ СОЮЗНИЦЬКИХ ВІДНОСИН СХІДНОЄВРОПЕЙСЬКИХ ДЕРЖАВ ТА УКРАЇНИ

Обсяг: 6 кредитів ЄКТС

Семестр: весняний **Рік:** 2025-2026

Дні, Час, Місце: згідно розкладу

Інформація про викладача

Ім'я	Кондратенко Олег Юрійович
Контакти	E-mail: kaf-polit-prava@ukr.net , тел.: (097) 816 31 47
Робоче місце	Кафедра політології, права та філософії (ауд. 301 «Гоголівського корпусу»)
Години консультацій	Понеділок: 13:10 – 14:30
Затверджено	Протокол №13 від 06.03.2025

Опис курсу

Метою навчального курсу «Трансформація союзницьких відносин східноєвропейських держав та України» є вивчення процесів взаємин України з сусідніми державами Східної Європи та їх вплив на зміцнення геополітичного статусу й стратегічної суб'єктивізації України.

Завдання дисципліни полягає у формуванні у студентів системи теоретичних та емпіричних знань щодо впливу процесу динаміки та трансформації міждержавних відносин України з Польщею, Словаччиною, Чехією, Румунією, Угорщиною, Молдовою та країнами Балтії.

Очікувані результати навчання дисципліни:

- Розуміти сутність взаємин України зі східноєвропейськими державами у контексті становлення нового світового порядку та наростання геополітичних загроз;

- Вміти описувати, пояснювати й оцінювати причини та фактори еволюції міждержавних відносин у Східноєвропейському регіоні;

- Вміти використовувати результати досліджень, знання закономірностей і тенденцій розвитку для розуміння внутріполітичних процесів у країнах Східної Європи;

- Вміти прогнозувати та аналізувати зовнішню політику та міжнародну поведінку країн-сусідів Східної Європи, спрямовану на координацію зусиль протистоянню російській агресії.

- Вміти осмислювати новітні тенденції та напрямки сучасної зовнішньої політики та геополітики (поглиблене знання сучасних наукових досліджень і розробок у сфері геополітики, зовнішньої політики та міжнародних відносин, специфіки підходів до аналізу політичних процесів у різних країнах регіону, вміння

брати участь у наукових дискусіях з актуальних проблем сучасної політичної науки).

Мета навчання

Після успішного закінчення курсу студенти будуть здатні до вирішення професійних задач та мати такі основні **загальні та спеціальні (фахові) компетентності**:

Здатність зберігати аналізувати досягнення суспільства на основі розуміння декомунізаційних процесів та закономірностей розвитку предметної області функціонування владних структур держави в умовах російської гібридної та повномасштабної агресії.

Здатність застосовувати політологічне мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній та геополітичній сферах на основі опанування класичної та сучасної політичної думки;

Здатність аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів в умовах війни, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування;

Здатність визначати, мати доступ, аналізувати та поєднувати інформацію з різних джерел, документів та текстів для розгляду відповідних політологічних завдань;

Здатність шукати власні шляхи вирішення проблем у декомунізації, критично сприймати та аналізувати чужі думки та ідеї, рецензувати публікації та автореферати, проводити критичний аналіз власних матеріалів.

Здатність брати участь у критичному діалозі, міжнародних наукових дискусіях, висловлюючи і відстоюючи свою власну позицію.

Форми і методи навчання

Курс буде викладений у формі лекцій (**36 год.**) та практичних занять (**24 год.**), організації самостійної роботи студентів в бібліотеках та комп'ютерних мережах (**120 год.**). Викладач проводитиме консультації та аналіз виконання індивідуальних дослідницьких завдань.

Навчання та викладання побудоване на компетентнісному і студентоцентричному підходах, базується на інтерактивному навчанні практичного спрямування у формах лекції (традиційної, проблемної, лекції-презентації), практичних занять (робота з джерелами, проблемні ситуації, робота в парах, дискусія, мозковий штурм), самостійної та індивідуальної роботи студентів (опрацювання джерел, наукової літератури, робота в Інтернеті).

Для організації дистанційної форми навчання, надсилання необхідних матеріалів та результатів самостійного опрацювання проблем з теми то здобувачам-аспірантам потрібно мати доступ мережі Інтернет, Google додатки та месенджери Viber, Telegram тощо.

Організація навчання

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	у тому числі			
	л	п	с.р.	інд
1	3	4	5	6
Змістовий модуль І. Особливості становлення союзницьких взаємин України з державами Східної Європи				

Тема 1. Встановлення партнерських відносин між Україною та країнами Східної Європи після краху СРСР та світової системи соціалізму	2	-	8	-
Тема 2. Проблеми територіальних суперечок між Україною та країнами Східної Європи	2	2	6	-
Тема 3. Осмислення та сутність процесу декомунізації в країнах Східної Європи	2	2	8	-
Тема 4. Аналіз договірної та міжнародно-правової бази взаємин між Україною та країнами Східної Європи	2	2	6	-
Змістовий модуль II. Динаміка союзницьких відносин між Україною та країнами Східної Європи у ключових сферах				
Тема 5. Союзницьке партнерство України та країн Східної Європи у різних сферах: загальний аналіз	2	2	6	-
Тема 6. Співпраця України з державами Східної Європи у суспільно-політичній сфері (проблеми взаємообміну політичним досвідом)	2	2	6	-
Тема 7. Проблеми співпраці України з державами Східної Європи у соціально-економічній сфері	2	-	8	-
Тема 8. Проблеми співпраці України з державами Східної Європи у культурній та гуманітарній сферах	2	-	8	-
Змістовий модуль III. Союзницькі відносини між державами Східної Європи та Україною в умовах гібридної та повномасштабної російсько-української війни				
Тема 9. Союзницькі відносини України та Польщі в умовах гібридної війни Росії проти України	2	2	6	-
Тема 10. Активізація взаємодії України та Польщі в умовах повномасштабної війни Росії проти України	2	2	4	-
Тема 11. Особливості відносин між Україною й Чехією в умовах гібридної та повномасштабної російсько-української війни	2	2	8	-

Тема 12. Напруженість відносин між Україною й Словаччиною в умовах гібридної та повномасштабної російсько-української війни	2	2	8	-
Тема 13. Особливості відносин між Україною й Румунією в умовах гібридної та повномасштабної російсько-української війни	2	-	8	-
Тема 14. Загострення політичних проблем у Молдові та позиція України щодо сприяння їх подолання	2	-	8	
Тема 15. Загострення україно-угорських відносин в умовах гібридної та повномасштабної російсько-української війни	4	2	6	-
Тема 16. Роль країн Східної Європи у подоланні наслідків російсько-української повномасштабної війни та сприянні інтеграції України до європейських та євроатлантичних структур	2	2	8	-
Тема 17. Відносини України з країнами Балтії та перспективи реалізації безпекового геополітичного альянсу «Міжмор'я/Intermarium»	2	2	8	
Усього годин	36	24	120	-

Оцінка

Підсумкова (загальна) оцінка з курсу є сумою рейтингових оцінок (балів), одержаних за окремі оцінювані форми навчальної діяльності, обрані студентом:

- робота на семінарах – 17 занять по 4 бали максимум (17*4=68);
- навчальний проект – 0-15 балів;
- контроль за розділами (тести / бліц-опитування / модульна к. р.) – 0-17 балів;

Результати виконаних навчальних завдань студенти можуть надсилати викладачеві в електронній формі до навчальної платформи УНІКОМ (або на електронну пошту: olrgva@ukr.net)

Критерії роботи студентів:

Форм роботи	Вид роботи	Розподіл балів
Практичне заняття	Участь у роботі групи	0-1
	Участь у дискусії	0-2
	Головний доповідач/модератор питання	0-1
	Поточні тести (якщо передбачені)	0-1

	РАЗОМ	0-5
Навчальний проект	Знання й розуміння теоретичного матеріалу	0-5
	Аналіз і оцінка інформації	0-4
	Побудова суджень	0-4
	Формулювання висновку	0-2
	РАЗОМ	0-15

Література для вивчення дисципліни

1. Віднянський С. Проблемні питання партнерських відносин України з сусідніми країнами-членами ЄС та їх вплив на безпеку в Карпатському регіоні // Міжнародний науковий вісник. Випуск 1-2 (23-24) Матеріали круглого столу «Загрози міжнародній безпеці в Карпатському регіоні» (м. Ужгород, 22 квітня 2021 р.) і міжнародної інтернет-конференції «Євроінтеграційні аспекти розвитку вищої освіти України в контексті сучасних викликів і трендів» (м.Ужгород, 22-23 квітня 2021 р.) Ужгород, 2021. – С. 18-31.
2. Галик В. М. *Україна в Європі і світі*: Навчальний посібник / Володимир Галик; [відп. за випуск Л. В. Тимошенко]. К.: Знання, 2013. 364 с.
3. Горбулін В.П. (2017) Світова гібридна війна: український фронт, К. : НІСД, 2017. – 496 с.
4. Кондратенко О. Союзницькі відносини України в умовах війни. *Адаптивні зміни політичного поля України в умовах війни : монографія за ред. О. О. Рафальського, О. М. Майбороди*. Київ : ІПіЕнД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2023. С. 587–626. URL: https://ipien.gov.ua/wp-content/uploads/2021/01/Adaptyvni-zminy-politychnopolia-Ukrainy_kol.-monohrafiia.pdf.
5. Країни Балтії і Польща надали Україні найбільшу допомогу щодо власного ВВП. *Укрінформ*. 2023. 21 лютого. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-ato/3672916-kraini-baltii-i-polsa-nadali-ukraini-najbilsu-dopomogu-u-vidnosenni-do-vlasnogo-vvp.html>.
6. Литва схвалила план військової допомоги України на €200 млн. *Deutsche Welle*. 2023. 24 липня. URL: <https://www.dw.com/uk/u-litvi-shvalili-plan-vijskovoi-pidtrimki-ukraini-na-200-mln-evro/a-66333306>.
7. Орбан лякає Україну втратами під час контрнаступу та закликає до переговорів з РФ. *Європейська правда*. 2023. 2 червня. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2023/06/2/7162904/>.
8. Орбан лякає Україну втратами під час контрнаступу та закликає до переговорів з РФ. *Європейська правда*. 2023. 2 червня. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2023/06/2/7162904/>.
9. Перед виборами у Словаччині лідирує партія експрем'єра, який проти зброї для України. *Європейська правда*. 2023. 15 вересня. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2023/09/15/7169445/>.
10. Рафальський О. Загрози Україні в нових геополітичних умовах: ризики та шляхи подолання. *Вісник НАН України*. 2023. №8. С. 36–48. URL: <https://visnyk-nanu.org.ua/ojs/index.php/v/article/view/3894/3871>.
11. Тодоров І. Безпековий вимір міжнародних відносин в Східній та Центральній Європі в контексті російської агресії Політичне життя 2022. №1. С 138–144.

12. Україну та країни Балтії об'єднує спільна історія боротьби за власну державність і самостійність, – Віцеспікерка Олена Кондратюк. *Прес-служба Апарату Верховної Ради України*. 2023 27 липня. URL: <https://www.rada.gov.ua/news/Top-novyna/239507.html>.
13. Як румуни ставляться до України і чому наші країни не відчують себе друзями. *Європейська Правда*. 2023. 25 березня. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2023/03/25/7158642/>.
14. Fiala P., Heger E., Morawiecki M. The Free World Must Stay the Course on UkraineA Frozen Conflict or Partial Victory Will Solve Nothing. *Foreign Affairs*. 2023. April 24. URL: https://www.foreignaffairs.com/ukraine/free-world-must-stay-course-ukraine?utm_medium=newsletters&utm_source=fatoday&utm_campaign=The%20Myth%20of%20Multipolarity&utm_content=20230424&utm_term=FA%20Today%20-%20112017.

Політика курсу

Відвідування та / або участь є важливим компонентом курсу для студентів. Проте, якщо Ви бажаєте навчатися дистанційно – можна узгодити графік навчання на основі навчальної платформи УНІКОМ. Оцінка за роботу студента на семінарських заняттях (робота в групах, участь у дискусії, індивідуальні тести) є вагомою складовою підсумкового балу за курс.

Запізнення. Запізнення на заняття є небажаними, оскільки порушують ритм роботи групи та знижують результативність навчальної діяльності. Несвоєчасна подача навчального проекту виключає його оцінку та зарахування до підсумкового балу з курсу.

Апеляція. Процедура апеляції студентом поточних та підсумкової оцінки з курсу передбачена Положенням про організацію освітнього процесу в Університеті. http://www.ndu.edu.ua/storage/2017/polozennia_pro_org_osv_proz.pdf

Перескладання питань практичних занять можливе лише один раз на тиждень, який передуює заліку тільки за умови отримання негативної оцінки, якщо студент не міг з'явитися на заняття у зв'язку з хворобою чи у зв'язку з іншою поважною причиною, що має бути підтверджено відповідним документом (довідка з лікувального закладу, заява на ім'я декана про причину та строк відсутності на заняттях тощо). Дозвіл на пропуск занять з причин, що завчасно відомі і є поважними, студент може отримати, подавши необхідну заяву в деканат.

Перескладання заліку відбувається за графіком, визначеним деканатом.

Академічна доброчесність та плагіат. Кожен здобувач вищої освіти повинен ознайомитися і слідувати нормам Положення НДУ ім. М. Гоголя «Про академічну доброчесність» (<http://surl.li/vzoh>). Будь-яке копіювання або відтворення результатів чужої праці, якщо тільки робота не має груповий формат, використання завантажених з Інтернету матеріалів кваліфікується як порушення норм і правил академічної доброчесності та передбачає притягнення винного до відповідальності за чинними нормативними документами.

Мобільні пристрої на занятті використовуються тільки з навчальною метою.

Поведінка в аудиторії. Під час аудиторних занять студентам дозволяється брати з собою та вживати безалкогольні напої. Вживання їжі під час аудиторних занять забороняється. Кожен здобувач вищої освіти повинен ознайомитися і слідувати Правилам внутрішнього трудового розпорядку (<http://surl.li/acvdy>) університету, а також принципам і правилам поведінки, визначеним у Етичному кодексі НДУ ім. М. Гоголя (<http://surl.li/vzng>).

Вітається активність здобувача із планування освітнього процесу та участь у формальній та неформальній освіті.

